

21. YÜZYILDA DEĞİŞEN EĞİTİM PARADİGMALARI

Yüzyılımızın bütün süreçlerinde beceri odaklı bir var olma mücadelesi görülmektedir. Bu mücadele tüm zamanlarda geçerlidir ancak bunun önemini bu denli ön plana çıkması çağımızın karakteristik özelliklerinden biridir. Her dönemin kendine özgü beceri setleri bulunmakla birlikte henüz ilk çeyreğinde bulunduğumuz 21. yüzyılın becerileri ardında bıraktığı yüzyılların becerilerine göre çok daha karmaşık bir yapı sunması itibarıyla farklılaşmaktadır. Bu karmaşıklığa neden olan ise dijitalleşmeyle birlikte bireyin hayatının tüm noktalarında görülen devamlı değişkenlik ve akışkanlıktır. Durağan bir sistemden devamlı

değişen ve akan bir sisteme geçişin sözcüğü olduğu asrımızda ekonomi, siyaset, kültür ve sanat gibi sosyal hayatın bileşenlerinden biri olan eğitimi de yeniden analiz etmek ve neticesine göre yeni eğitim politikaları üretmek gerekmektedir.

Geçmişten günümüze baş döndürücü bir değişimin sonuçları ile karşı karşıyayız. Dünün hayalleri, bugünün gerçekleri oldu. Bu değişim, siyasetten, ekonomiyeye, toplumun sosyolojik yapısından sanata, hukuktan ahlaka kadar bütün alanlarda etkisini gösteriyor.

DEĞİŞİMİN HIZI VE DEĞİŞİMİN HAYATIMIZA YANSIMALARI

İnsanlığın önüne hem krizler hem de fırsatlar sunan değişimlerden bazıları şunlar:

- Sanayileşmenin mekanikleri değişti ve değişmeye devam edecek.
- Yapay zekaya dayalı teknolojiler akıl almaz şekilde gelişmeye başladı ve bundan sonra teknolojinin temel belirleyicisi olacak.
- Dijitalleşme ile birlikte bilginin üretimi, depolanması ve yayılması inanılmaz arttı.
- Meslek alanları büyük bir değişime uğradı.
- İş dünyasındaki sistemler ve çalışma şekilleri değişti.
- Eğitim hizmeti, amaç, öğrenme-öğretme süreçleri açısından büyük değişime uğradı.

GELECEĞİN DÜNYASI VE YENİ KARIYER SENARYOLARI

Gelecekte neler olacağı sorusu her zaman popüler bir sorudur. Her dönemde heyecanla tartışılan bir konu olmakla birlikte günümüzde gelinen nokta geleceğe ilişkin düşüncelerin sınırlarını da ortadan kaldırdığı görünüyor. Her bireyin ortalama 80 yıllık bir ömrü olduğu varsayımından hareket edersek, bugünün gelişmelerinin 80 yıllık bir gelecekte insanın hayatına yapacağı etkileri kestirmek önemli olacaktır. Bugün anaokuluna ya da ilkokula giden bir çocuk, 70-80 senelik bir geleceğin etki alanı içinde yer alıyor. O halde sorumuzu soralım: "Geleceğin kariyer yolculuğunda çocuklarımızı neler bekliyor?"

İş dünyasının yapısı, ticaret anlayışı ve öncelikleri farklılaşacak. Bundan 10 yıl sonra, çocuklarımızın çalışmak isteyecekleri şirketler, şu anda en büyük 50 şirket sıralamasındakilerin çoğundan çok daha farklı olacak. Genel olarak bakıldığında geleceğin iş dünyasında yaşanacak muhtemel değişiklikler şunlardır:

- Hiyerarşik yönetim modelleri yerine yatay yönetim modelleri uygulanacak.
- Mesai kavramı eskisi kadar önemli olmayacak.
- Yetenek ve becerilere daha fazla değer verilecek.
- Teknoloji kullanma becerileri önemli olacak.
- Birden fazla yabancı dil becerileri istenecek.

Geleceğin mesleklerinin değişimi de kaçınılmaz. Bu anlamda, geleneksel meslekler artık günümüz çocukları için yeterli bir seçenek olmayacak. Yeni dünyada yeni mesleklerin çocuklarımızın ilgi ve bilgi alanına taşınması gerekiyor. Geleceğin dünyasında ön plana çıkacak mesleklerden bazıları şöyle:

EN POPÜLER 45 MESLEK

Fütürist Ufuk Tarhan yakın gelecekte popüler olacak 45 mesleği şöyle sıralıyor.

1. Hafıza Onarım ve Arttırma Uzmanı
2. Nano-Medikalci
3. Organ İmalatçısı / Tasarımcısı
4. Siber Polis, Siber Terör Uzmanı
5. Dikey Çiftçi (Dikey, gökdelen çiftlikler için)
6. Dijital Çöpçü, Dijital Çöp Deęerlendirme ve Geri Dönüşüm Uzmanı, Veri Temizleyicilięi
7. İklim Kontrolörü ve Düzenleyicisi
8. Avatar Yöneticisi veya Hologram İliřikleri Koordinatörü
9. Hafıza Temizleme / Yenileme / Yükleme / Filtreleme Uzmanı
10. Zaman Planlamacısı, Sımsarı, Komisyoncusu (Broker)
11. Kişisel Marka Tasarımcısı ve Danışmanı
12. Çocuk ve EQ-IQ Tasarımcısı
13. Duygu Tasarımcısı
14. Salgın Hastalık Güvenlikçisi
15. Robot Tamircileri, Robot İşçi Ajansı
16. İnternet Pazarlama Uzmanları
17. İş Terapistleri
18. Sürdürülebilir İş Modeli Uzmanları
19. Etki ve Mahremiyet Koruyucuları
20. Sağlık Karantinacıları
21. Biyoloji ve Gen Uzmanları
22. Simülasyon, Oyun Uzmanları
23. Holografikerler
24. Yaşam Koçları - Gurular
25. Rüya Gerçekleştiriciler
26. Tasarım Guruları
27. Enerji ve Kaynak Müfettiřleri
28. Ekomanüpülatif Çiftçiler ve Balıkçılar
29. Taşeron - Fason Yöneticilięi
30. Değişim Yöneticilięi
31. Yönetici Menajerlięi
32. Hot - Line İşletmeciliği
33. Akıllı Tedarik Yöneticilięi
34. Sanal Market İşletmeciliği
35. Robotik Sorunlar Avukatlığı
36. Yapay Zeka Pazarlamacılığı
37. 5 Duyu Reklam Tasarımcılığı
38. Soru Tasarımcılığı
39. Duygu Tasarımcılığı
40. Gen Terapistlięi
41. Genetik Ekonomi
42. Bilgi Madencilięi
43. Alternatif Besin Mühendislięi
44. Franken Food Denetçilięi (Genetięi ile oynanmış ürünlerin sağlığa zarar vermemesi için oluşacak denetim mekanizmaları ve bunları uygulayanları denetleyecek.)
45. Siber Teknoloji Mühendisi

DEğİŞEN DÜNYANIN EğİTİME ETKİLERİ

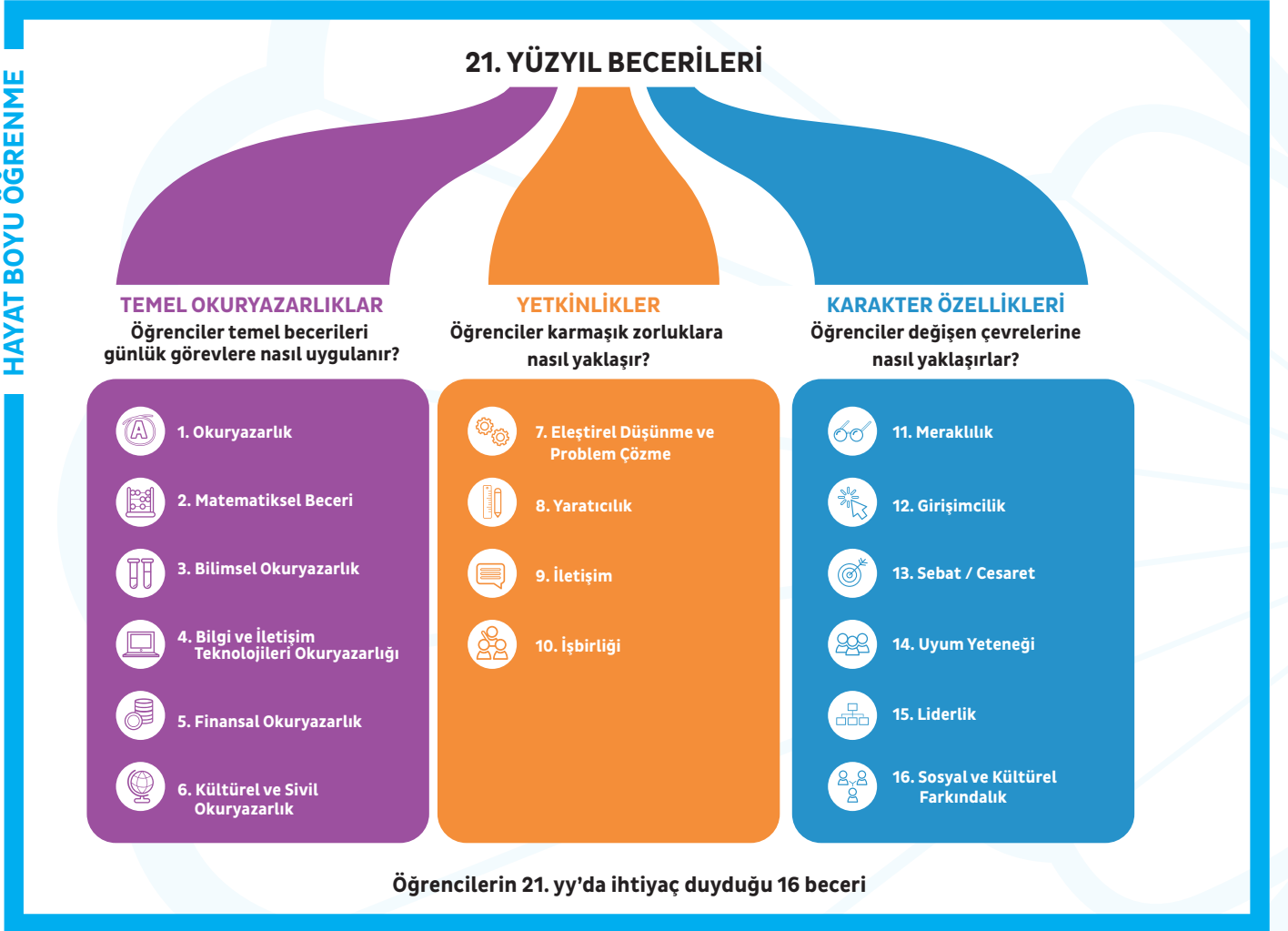
Eğitim, "davranış değiştirme" olarak tanımlanıyor. Bu kavramdan hareketle, eğitimin toplum bireyelerine kazandırması öngörülen pek çok bilgi, beceri ve yeterlilikten söz edilebilir. Dünyadaki gelişmeler, bireye kazandırılması öngörülen bu yeterlilikleri değiştirdi.

EĞİTİM HEDEFLERİ DEĞİŞTİ

Günümüzde eğitimden beklenen en öncelikli genel hedef bireylerin “dünya insanı” olarak yetiştirilmesi. Bu kapsamda özellikle “21. Yüzyıl Becerileri” olarak tanımlanan bir dizi becerinin kazandırılması esas alınıyor. Öğrencilerin, 21. yüzyılın gerektirdiği becerileri kazanarak profesyonel hayata katılması bekleniyor.

Yeni çağın eğitim anlayışında temel hedeflerin ne olması gerektiği sürekli tartışılıyor. Dünyadaki gelişmeler ve ülkemizin gerçekleri düşünüldüğünde, 21. yüzyıl becerilerinin yol gösterici olacağı söylenebilir. Bu becerileri dikkate alarak yeni insan profilinin sahip olması gereken becerileri şöyle tanımlayabiliriz:

OKULUN ROLLERİ VE ORTAMLARI DEĞİŞTİ

Endüstri için tasarlanan mevcut okul sisteminin artık günümüz ihtiyaçlarını karşılamadığı konusunda herkes hemfikir. Tek tip okul yapıları, tek tip sınıflar, laboratuvarlar, yüksek bahçe duvarlarıyla çevrelenmiş okullar bugün için öğrencilerin ilgisini çekmekten ve verimli bir öğrenme ortamı sağlamaktan uzak. Öyle görünüyor ki, eğitim artık okula sığmamaya başladı.

Zaman ve mekan açısından sınırlarını eğitim, okul ve evi daha da yakınlaştıracığı gözüküyor. Hibrit Eğitim modelinin daha fazla gündemde olacağı kabul edilirse, artık bu yaklaşmanın gelecekte daha sistematik ve düzenli hale getirilmesinin önemli olacağını söylemek mümkün. Okullar belki de gelecekte, bilgi aktarılan yerler olmaktan daha çok kişilik gelişimi, yetenek gelişimi, hobi gelişimi, sosyalleşme, yaşam becerileri gibi kavramların hayat bulduğu yerler olabilir.

ÖĞRENME VE ÖĞRETME SÜREÇLERİ DEĞİŞTİ

Geçmişte öğretmenin bilgi aktarıcısı, öğrencinin de pasif bir bilgi alıcısı olarak konumlandırıldığı eğitim anlayışı artık günümüzde karşılığı olmayan bir durum. Öğrencinin pasif öğrenen olmaktan çıkıp aktif öğrenen olması da bugün için yeterli olmuyor.

Öğretimsel süreçlerde “öğrenen ve üreten öğrenci” kavramı üzerinden uygulamalar yapılması bekleniyor. Günümüz teknolojik imkanlarıyla birlikte geliştirilen öğretim yöntem ve teknikleri, artık öğrenciye daha büyümlü ve heyecan verici bir takım imkanlar sunuyor. Bunlardan bazıları şöyle:

- Teknoloji tabanlı öğrenme
- Ters yüz sınıflar
- Online eğitim
- Sanal gerçeklik
- Artırılmış gerçeklik
- Animasyonlar
- Kodlama
- Canlandırma
- Üç boyutlu tasarımlar yapma
- Yapay Zeka uygulamaları

Görünen o ki, artık öğretim faaliyetleri, sadece okulların ve öğretmenlerin belirlediği çerçevelerde yapılamayacak. Bilgi üretme ve bilgiye ulaşma imkanlarının sınırsız düzeyde geliştiği bir dönemde, öğretimi sadece sınıflara hapsetmek artık mümkün değil. Bir anlamda bugün artık herkes öğrenci ve yine herkes öğretmendir.

ÖĞRETMEN VE ÖĞRENCİ ROLLERİ DEĞİŞTİ

Klasik eğitim, öğretmen ve öğrenci rollerini bugüne kadar keskin hatlarla tanımlandı. Öğretmen sınıfın açık otoritesiydi. Kuralları o belirler, görevleri o verir, sonuçlara o karar verirdi. Öğretmen söyler, öğrenci yapardı. Öğretmenin söyledikleri ve yönlendirmeleri pek tartışılmazdı. Öyle ki, bilginin doğruluğu yanlışlığı bile öğretmenin söylemine göre belirlenirdi.

Uzun yıllar, öğretmenin otoritesine dayalı bir ilişki dinamiği içinde sürdürülen eğitim faaliyetleri artık daha az otoriteye ihtiyaç duyuyor. Bu nedenle, öğretmenin bilgi aktarıcısı kimliğinin çok ötesinde öğrenme paydaşı olarak ön plana çıkacağı bir süreç yaşanacaktı. Öğretmenler, “öğreten” olmak yerine daha çok “paylaşan”, “empati kuran”, “motive eden”, “destekleyen”, “geribildirim veren”, “koçluk yapan” kişiler olacak. Böylece çocuğun gelecek yolculuğunda yol arkadaşlığı yaparak güçlenmesini sağlayacak.

EĞİTİMİN GELECEK ROTASI İÇİN ÖNERİLER

Değişen dünyanın eğitime yansımalarından uzak durmak mümkün olmadığına göre bir an önce uyum sağlamak, hatta bu değişimlere yön verecek işler yapmak gerekiyor. O halde eğitimle ilgili bazı önerilerin altını çizmekte yarar var.

- Dünya ile entegre, hatta dünyadaki gelişmeleri de etkileyecek cesur, özgün ve kapsayıcı eğitim modelleri geliştirilmeli, uygulanmalı ve sonuçları değerlendirilerek literatüre kazandırılmalı.
- Tek tip insan yetiştirmek üzere kurulan, ezberciliğin merkezde olduğu geleneksel eğitimden çıkarak; her bireyin kendi kendisini geliştirebileceği, birbirinden öğrenmenin sağlandığı, öğretmen ve eğitimcilerin yol gösterici oldukları eğitim modellerine geçmek gerekiyor.
- Erken yaşlardan itibaren yabancı dil becerileri geliştirilmeli.
- Toplumsal duyarlılığı geliştirmeye yönelik sosyal sorumluluk projelerine önem verilmeli.
- Okul dışında açık kaynaklardan çevrimiçi projelere katılma, sertifikalı kurs programlarını takip etme, sosyal sorumluluk projelerinde görev alma gibi imkanlar sağlanmalı.
- Tek tip insan ve tek tip müfredat uygulamalarından öte, alternatif eğitim modelleri ve müfredatlara yer verilmeli.
- Ters yüz öğrenme (flipped classroom) modeli ile öğrenme yaklaşımına daha fazla yer verilmelidir. Öğretmenler tarafından hazırlanan ders videoları yardımıyla bilgi aktarımını gerçekleştirip, öğrencinin asıl ihtiyacı olan bilginin özümsemesinin ve yeni bilgilerin çıkarımının ders saatinde sınıfta öğretmenler ve arkadaşlarıyla birlikte gerçekleştirilmeli.
- Yetenek keşfi, yaratıcılık, girişimcilik, Inovasyon, sosyal ve duygusal zeka becerilerine mutlaka yatırım yapılmalı.
- Üniversitelerle işbirliği artırılmalı ve sahanın sorunlarına daha bilimsel ve akademik çerçevede çözümler üretilmeli.
- Okulların dijital alt yapıya sahip olması ve klasik sınıf düzeninden öte atölye, laboratuvar ve işliklerle güçlendirilmesine önem verilmeli.
- Okulların öğrenen organizasyon modeline göre yapılandırılmasına öncelik verilmeli.
- Öğrencilerin gelecekteki kariyer yolculuklarına erken yaştan itibaren başlanmalı ve bireyi tanıma hizmetlerinin güçlendirilmesine çalışılmalı.
- Okul rehberlik birimlerinin daha güçlendirilmesi ve uzmanlaşmaya gidilmesi gerçekleştirilmeli.
- Ulusal ve uluslararası işbirlikleri yaparak öğrencilerin deneyimlerini zenginleştirmek, imkanlarını artırmak önemsenmeli.

Öğrenmeyi bilmek, öğrenmeyi öğrenmek, bireysel olarak öğrenmek, takım halinde ve örgüt olarak öğrenmek eğitimin temel öğeleri olarak kabul edilmektedir. Eğitimde küreselleşmede dört ilke söz konusudur. Bu ilkeler; öğrenmeyi bilmek, öğrenmeyi öğrenmek, bireysel öğrenmek ve birlikte yaşamayı öğrenmektir. Bunun yanında, eğitimde küresel yaklaşım bütüncüdür. Disiplinler arası araştırma yaklaşımları küreselleşen eğitimin yöntemlerindedir. 21. yüzyılda kompleks bilgiler içinden gerekeni seçebilen parçaları bir araya getirebilen, sezgi, empati ve anlayış geliştirmiş, sosyal, kültürel ve siyasal kimlik geliştirmiş bireylere gereksinim vardır. Bilgi toplumunun hızlı gelişimi toplumun genelinde bilgi seviyesinde artışı hem talep etmekte, hem de kolaylaştırmaktadır. Dolayısıyla, eğitimin sürekliliği ve gereğine inanan bireylere ihtiyaç vardır. Sonuç olarak; önümüzdeki yıllarda, eğitim sistemleri, okullar, öğretmenler, öğrenciler ve öğretim metotları, hızlı bir değişim ve gelişim sürecini yaşıyor olacaktır.

Sonuç olarak yeni yüzyılın ilk yıllarından itibaren küresel ve yerel anlamda eğitim konusunda oldukça gündem yaratan tartışma ve politika adımları görülmüştür. Bu durum 20. yüzyılın üçüncü ve dördüncü çeyreğinde hayatımıza etkisini dramatik şekilde hissettiren bilgisayar ve internetin bilgi ve eğitim paradigmasını kaydırmasına bağlanabilir. Bu kaymanın yarattığı boşluğu pek çok ülkenin öncüleri 21. yüzyıl becerileri odağında bireyleri beceri ve yetkinlik temelli bir hayata hazırlama politikasını izleyerek doldurmuştur. Bunda ciddi bir ivme de kaydedilmiştir. Bu konuda başarılı ülkeleri diğerlerinden ayıran en önemli husus kendi beceri setlerini bütün eğitim sistemini kapsayan bir yapı iskelesi olarak kurmalarıdır. Elbette 21. yüzyılın yaşanacak yaklaşık üç çeyreği daha vardır. Bilginin üzerimize yığılma hızı, her bireyin bununla mücadele etme zorunluluğu ve belirsizliği gittikçe artan bir gelecekte rekabet edecek olmamız gerçeği insanı gittikçe beceri temelinde ilerlemeye yöneltmektedir. Ulusal eğitim politikalarının da bu noktadan azade olması düşünülemez.

21. yüzyılın cahilleri, okuma yazma bilmeyenler değil, yanlış öğrendiklerini unutamayan, yeniden öğrenmeye, değişime ve dönüşüme açık olmayanlar olacaktır.

Alvin Toffler

KAYNAKÇA

SEVDA GÜL
Okyanus Kolejleri / Ortaokul
Sosyal Bilgiler Bölüm Başkanı

- <http://www.egitirim.gen.tr/tr/index.php/arsiv/sayi-1-10/sayi-9-ulusal-duyarlilik-ocak-2005/69-21-yuzyilda-egitimimizin-yonu>
- <https://www.sabah.com.tr/yazarlar/gursoy/2018/01/31/21-yuzyilda-egitim>
- <https://www.sbilalkabdan.com/kariyer-planlama-ve-21-yuzyil-yetkinlikleri/>
- <https://www.hurriyet.com.tr/egitim/21-yuzyilda-degisen-egitim-pradigmaları-41791672>
- <https://setav.org/assets/uploads/2019/04/272A.pdf>
- <https://setav.org/assets/uploads/2019/04/272A.pdf>
- <https://docplayer.biz.tr/1375705-Degisen-degerler-ve-yeni-egitim-paradigmasi.html>